

Guatemalteekse president Alejandro Giammattei naar Oekraïne

President Giammattei heeft er niet genoeg van om politieke en diplomatieke bokkensprongen te maken. Zijn regering stapelt meer en meer crisissen op. Niet alleen diplomatieke, zoals die met de VS door de waarschuwingen te negeren om aandacht te besteden aan de heersende corruptie en de afbraak van de democratie door de huidige regering. Integendeel de aanhouding en criminalisering van belangrijke personen gaat maar door. Naast het onschadelijk maken, aanhouden, vastzetten of verbannen van tientallen rechters en magistraten werd eind juli José Rubén Zamora, de directeur van de krant elPeriódico aangehouden. De journalist genoot reeds enige tijd van beschermende maatregelen van de Inter-Amerikaanse Commissie voor de Rechten van de Mens. De oprichter van Acción Ciudadana is van mening dat elPeriódico een kritische stem heeft laten horen tegen het machtsmisbruik door de regering. De aanhouding van de journalist heeft temaken met wraak tegen de krant. En heel recent, op 1 augustus meldde het Speciale Kantoor tegen de Straffeloosheid van het Openbaar Ministerie dat de politie binnenviel in de woonst van voormalige rechter Erika Aifán. Haar vader die daar woont, werd opgepakt en meegenomen. Hij is de advocaat van zijn dochter die gevangen zit, omdat zij naast anderen... de corruptie in het land probeerde aan te pakken. Volgens sommigen heeft dit nieuwe feit te maken met intimidatie. Zo zou niemand het nog wagen om de verdediging van Erika Aifán op zich te nemen. Anderen hebben het eerder over wraak vanwege de regering, omdat ze net twee dagen tevoren een interview verschaftte aan Univision.

Op die manier wordt de reeds wankele diplomatieke relatie met de regering van Joe Biden nog intensiever. Washington breidde onlangs de zogenaamde Engel-lijst uit met namen van Guatemalteekse individuen. Die lijst is een diplomatiek mechanisme dat het Amerikaanse Congres opstelt en door het ministerie van Buitenlandse Zaken wordt gehanteerd om druk uit te oefenen op een land of personen die ervan beschuldigd worden antidemocratische en corrupte beleidsmakers te zijn. Hen worden een visumverbod voor de VS en financiële sancties opgelegd.

Maar in eigen land is Giammattei ook niet populair. Onlangs greep een opiniepeiling plaats die Cid-Gallup uitvoerde onder de burgers van de landen van de Latijns-Amerikaanse regio. De vraag ging over prestaties van hun president. Giammattei landde op één na laatste op de lijst van presidenten. Hij staat op de elfde plaats, met 19% goedkeuring, ver achter Nicolás Maduro en Daniel Ortega, die op de negende en zesde plaats staan met 23% en 37% goedkeuring.

Ondertussen neemt het aantal gevallen van besmetting met Covid-19 nog toe. Op dit ogenblik (augustus 2022) rekent de bevolking af met een nieuwe piek van besmettingen. Men zou denken dat een president, die als beroep arts is, de pandemie prioritair zou aanpakken. Maar het tegendeel is waar.

Eind juli pleitte Acisclo Valladares Urruela, die minister van Financiën was tijdens het bewind van Jimmy Morales, schuldig voor de Amerikaanse districtsrechtbank voor het zuidelijke district van Florida, aan het witwassen van geld. Volgens het onderzoek 'Operatie Masa Negra' bezondigde Valladares Urruela zich aan het witwassen van 98,5 miljoen dollar aan drugsgeld om steekpenningen te betalen aan volksvertegenwoordigers van het Guatemalteekse Congres om de 'Wet Toezicht Mobiele Telecommunicatie' goed te keuren. Hij is zoon van een van de diplomaten van Giammattei.

Bezoek aan Oekraïne

De voorlopige kers op de taart is het bezoek van Giammattei aan Oekraïne. Hij is de eerste Latijns-Amerikaanse president die tijdens de oorlog tot dit bezoek overgaat. Hij veroordeelde uitvoerig Rusland. Maar een donkere schaduw hangt over zijn hoofd. Zijn *soulmate* de corrupte Consuelo Porras, de voor vier jaar recent herverkozen procureur-generaal en hoofd van het Openbaar Ministerie, doet er alles aan om een onderzoek in de doofpot te steken. Dat onderzoek linkt de president aan Russische kapitalisten in Guatemala die hem miljoenen steekpenningen zouden betaald hebben in augustus 2021 om de controle te verkrijgen over de haven van Santo Tomás de Castilla aan de Atlantische oceaan. De interesse van de Russische bedrijfsleiders in Guatemala heeft te maken met de uitvoer van nikkel en andere producten uit de mijn van het Russisch-Zwitsers bedrijf Solway. Het bericht over die corruptie verwekte een nationaal schandaal in de pers en onder de publieke opinie.

Alejandro Giammattei reisde naar Kiev om zijn steun te betuigen aan Oekraïne te midden van de oorlog met Rusland. Hij werd op zijn reis vergezeld door de minister van Defensie Henry Reyes, de minister van Buitenlandse Zaken Mario Búcaro en de minister van Communicatie Kevin López Oliva. Terwijl hij in Oekraïne rondtoerde, liet hij een aantal heikele crisissen in eigen land achter zich die de legitimiteit van zijn regering in twijfel trekken. Velen vroegen zich af wat hem bezielde om dat bezoek aan te gaan.

Aan de andere kant van de wereld, op 10.851 kilometer van Guatemala stad, gaf hij op 25 juli een conferentie aan de zijde van de Oekraïense president Volodymyr Zelensky. In zijn boodschap bedankte Zelensky de Guatemalteekse regering voor haar steun aan Oekraïne in het aanschijn van de oorlog en kondigde hij aan dat er tussen beide landen afspraken werden gemaakt om samen acties te bevorderen teneinde Rusland te isoleren. Twee van deze overeenkomsten komen neer op het naleven van een beleid en een speciaal tribunaal om Rusland te bestraffen voor zijn agressie tegen Oekraïne.

Als tegenprestatie slaagde Giammattei erin Oekraïne zover te krijgen dat het de visumplicht voor reizen naar het land afschaft en dat het een handels- en economische dialoog op gang brengt om projecten zonder tussenpersonen uit te voeren. Bovendien stond de president erop dat hij een uitnodiging zou krijgen om deel te nemen aan de top van het Krimplatform op 23 augustus, dat online zal worden gehouden. Giammattei toonde belangstelling voor de aankoop van Oekraïense landbouwproducten en het aanknopen van industriële relaties, maar daarover werden geen verdere details verstrekt.

Tijdens zijn toespraak hield Giammattei een emotioneel betoog over de verbijstering omwille van de oorlog, de solidariteit met de Oekraïense gezinnen die in de frontlinie staan van de verdediging van het grondgebied, en het belang om 'niet te zwijgen,' 'niet de andere kant op te kijken' tegenover het onduidbare, maar zich te verenigen bij de inspanningen om democratie tot stand te brengen en de vrede te bewaren. Volgens het regionale militaire bestuur van Kiev bezocht hij tijdens zijn verblijf de niet-bezette nederzettingen in de regio Kiev: Bucha, Irpin en Borodianka. Op sociale netwerken circuleerde informatie over het voornemen van Guatemala om troepen naar Oekraïne te sturen, maar dat werd niet bevestigd.

Twee tegengestelde interpretaties

Journalist Paolina Albani berichtte tijdens haar carrière reeds voor verschillende belangrijke media in Guatemala. Op dit ogenblik werkt ze voor het tijdschrift Ruda, dat hoofdzakelijk

gaat voor Vrouwen en Grondgebied. Ze legde haar oor te luisteren bij twee experten. Renzo Rosal is een Guatemalteekse politicoloog. Hij was directeur voor Politieke Impact van de Universiteit Rafael Landívar. De Guatemalteekse universiteitsprofessor Roberto Wagner is gespecialiseerd in Internationale Relaties. Beiden waren het erover eens dat de reis van president Giammattei naar Oekraïne bedoeld is om zich te profileren, internationale bekendheid en prestige te verwerven, maar ook om het ego van de president te versterken. Dit laatste is zeer belangrijk na het vernietigend resultaat over zijn lage populariteit van de opiniepeiling van Cid-Gallup.

Maar de ondervraagden verschilden van mening daar waar het gaat over de positie van Guatemala ten opzichte van de VS, de belangrijkste handelspartner en bondgenoot.

Renzo Rosal meende dat het bezoek aan Oekraïne een reactie was van de president ten overstaan van de houding van de VS, die zijn regering niet meer beschouwd als een bondgenoot. Hij wilde de VS laten weten dat hij in dat geval kan zoeken naar ruimtes, gebruik makend van andere scenario's, zoals de invasie van Rusland in Oekraïne, om andere steun te verkrijgen.

'De VS doen er niet toe, als hij vandaag rechtstreeks (zonder tussenpersonen) naar een belangrijke regio kan afreizen en zeggen dat hij een bondgenoot van de wereldvrede is,' zei Rosal.

Maar Roberto Wagner meende dat de boodschap van de president eigenlijk het tegenovergestelde betekent. Volgens hem heeft het allemaal te maken met de bevestiging aan de VS dat Guatemala nog steeds zijn beste bondgenoot in de regio is, omdat het er niet voor kiest de betrekkingen met Rusland en China te versterken. En mede hiermee wil hij Washington duidelijk maken dat "het genoeg is met de lijsten." Hij verwijst daarmee naar de Lijst Engel van corrupte personen. Wagner vroeg zich af of Buitenlandse Zaken en andere instanties van de VS daardoor geneigd zouden zijn een minder rigide houding aan te nemen in hun beleid ter versterking van de rechtsstaat en de strijd tegen corruptie in Guatemala.

Inderdaad, waarom zou de VS zo gemakkelijk toegeven? Het bezoek aan Oekraïne heeft goed gewerkt als een herinnering aan het bondgenootschap van Guatemala met de VS, dat momenteel onder druk staat. Maar, zei Wagner, Colombia heeft onlangs een linkse regering gekozen. En het is nog niet bekend dat zij zich zou voegen naar de belangen van Washington. In die zin zouden de VS niet veel andere bondgenoten over hebben (behalve Costa Rica en Panama) waartoe zij zich kunnen wenden. De steun van Guatemala verliezen zou dus betekenen de controle over een deel van de regio verliezen.

'Guatemala is, geostrategisch gezien, erg belangrijk voor Washington,' verklaarde hij.

Op binnenlands vlak zal de figuur van Giammattei door de reis naar Oekraïne weinig verbeteren, aangezien internationale betrekkingen geen stemmen opleveren, tenzij het gaat om buitenlandse investeringen of migrantenkwesties.

'Daarom ging het meer om prestige,' onderlijnde Wagner nog.

Giammattei trok als eerste Latijns-Amerikaanse president naar Oekraïne na het uitbreken van de oorlog om persoonlijk zijn steun te betuigen. Renzo Rosal verklaarde dat deze steun 'geen enkel doel dient.' Guatemala bekleedt immers geen geopolitieke of geostrategische positie die voor Oekraïne van belang is. Het stelt wel Giammattei in het politieke steekspel in staat om naast een personage te verschijnen, zoals in dit geval president Zelenskyy, die een nu hoofdrolspeler is. Dit wekt bij Giammattei de perceptie dat hijzelf ook een hoofdrolspeler is.

Zijn bezoek aan Kiev heeft hem tevens in staat gesteld binnenlandse crisissen terzijde te schuiven, 'alles wat men in zijn land zegt onder de mat te vegen' en intussen naar buiten te laten zien dat het tegendeel waar is, aldus nog analist Rosal.

Beiden waren het erover eens dat het zinloos en ondoenlijk is handelsbetrekkingen aan te knopen met een land dat in oorlog is, zoals Giammattei tracht te doen. Tenslotte wees Roberto Wagner erop dat de economische relatie met Rusland zwaarder weegt dan die welke de president wil opstarten met Oekraïne.

Bronnen:

<https://elperiodico.com.gt/sociedad/local/2022/07/30/condenan-allanamientos-contra-elperiodico-y-captura-de-jose-ruben-zamora/>

[Giammattei se pasea por Ucrania mientras varias crisis hiervan en Guatemala – Prensa Comunitaria](#)